

Před 10 lěta zniči so hnadowna cyrkej w Róženće

Jeje znowanatwarjenje, pomnik žiweho křesćanstwa a žiwje lubosće k maćeri Božej w serbskim kraju!

Z rjanym slónčnym nalěćom 1945 začahny tež surowa wójna palo a ničo do našeje lubeje domizny.

Prěnjeje meje lěta 1945 na wječor, hdyž hižo směrki padachu, stejše tež hnadowna cyrkej w Róženće w płomjenjach. Bohu džak, zo móžeše so hišće z dyma a kura swjatnicy hnadowna postawka maćerje Božej před rubjacymi płomjenjemi wuchować.

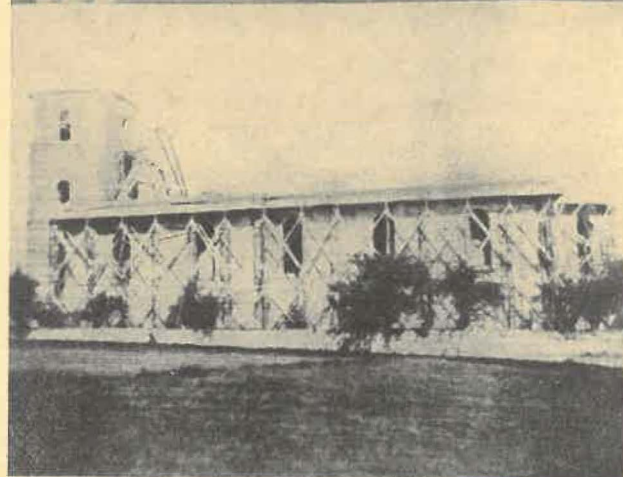
Swjatnica maćerje Božej, našeje lubeje knjenje z lipy, bu z woporom wójny, bě zničena! — Kajke bě wšak měnjenje ludu? Tajke: „Dwě hodžiny wokoło Róžanta so ničo nje- stanje!“ Haj, to wšak bě jenož jara daleko rozšěrjene měnjenje, ale žana wot Boha zjewjena wěrnosć! Tuž njebudźmy lochkomyslni při posu- dźowanju takich měnjenjow!

Runje wokoło Róžanta zachadžeše wójna nanajsurowišo. Wupalene statki w Ralbicach a w Smjerdžacej, zničene wjeski Nowoslicy, Pěskecy a Sernjany a nic naposledku spalena wosadna cyrkej w Ralbicach běchu tola swědky hrózbneho wosuda. A što by hdy za móžne měł, zo hišće

1. meje płomjenja wójny tež hnadowne městno w Róženće zniča! Swjatnica maćerje Božej so cyle wupali, zo jenož hišće nahe wopalene murje k njeju sahachu. Kajki dziw, zo móžachu so nimo hnadowneje postawy maćerje Božej tež ke- luchi a monstranca před ničacym wóhňom wuchować a zo płomjenja tež měšniske drasty w kapali přeluto- wachu, tak zo mějachmy hišće wšo, štož za swjećenje Božich slu- žbow trěbamy. — Swjatnicu wšak nam zničichu, kruta wěra pak wosta tež w pruwowanju žiwa. „Žadławosć zapusćenja na swjatym městnje!“ — Wutroby katólskich křesćanow kra- wjachu. Kóždemu sprawnemu so před rozpadankami swjatnicy hórke sylzy ronjachu. Mnozy myslachu sej: „Dožiwichmy scyła čas, zo budźemy zaso putnikować do hnadownej swjatnicy Róženčanskeje k našej lubej maćeri Božej?“ Štó zwěri sej tehdy pomyslić, zo budže hnadowna swjatnica w Róženće hižo za poł třeca lěta tak wutwarjena, zo móžeše ju najdostojniši knjez biskop w nowembru lěta 1947 jako přeni

Boži dom po wójnje w cyłym Miš- njanskim biskopstwie swjatočnje wo- swjećić? A tola bě to móžno!

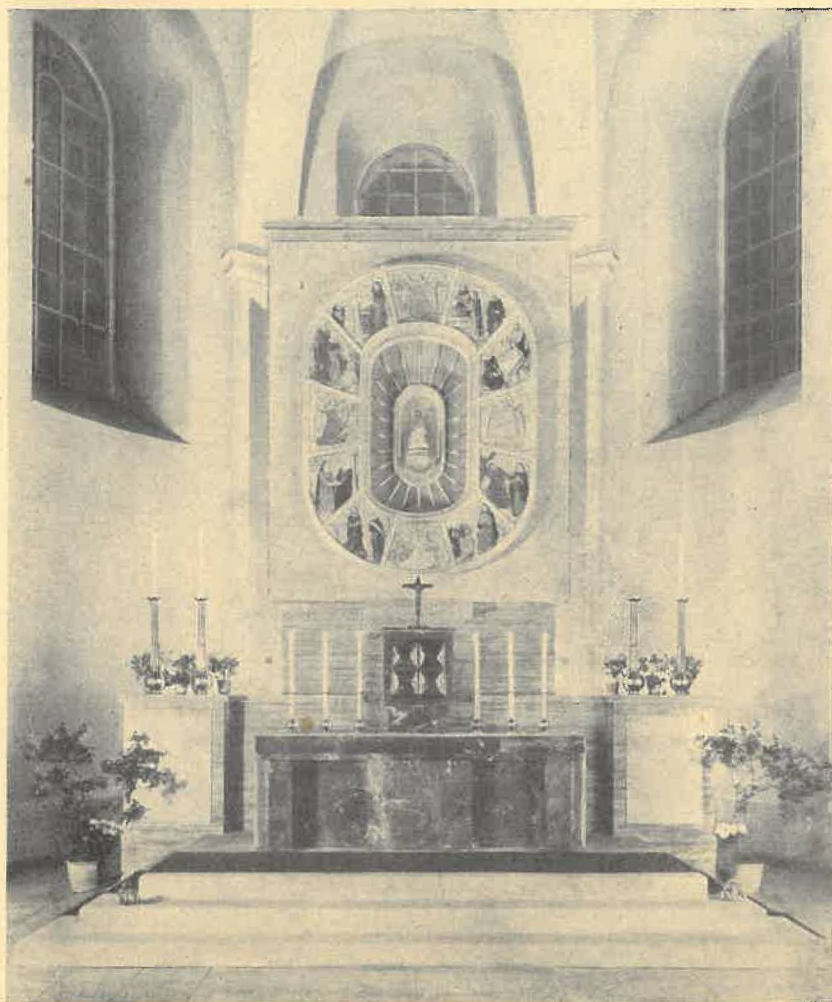
Jeniče žiwa lubosć wěriwych k maćeri Božej tutón wulki skutk zmóžni. Zo bychmy wopory wěri- wych při twarje Božeho domu w tamnym ćežkim času dokładnje po- sudžować móhli, dopomněmy so na powójnski čas bědy a nuzu! Kajke ćeže běchu při wobstaranju twar- skeho materiala! Kak ćežko bě, dó- stać fachowych džělaćerjow, mule- rjow a česli! Za džělaćerjow dyr- bjachmy měć bydlenja a trěbne žiwidła. Cyły twarski material, wo- sebj drjewo, wapno (Kalk), kamje- nje, cyhele, dyrbjachmy ze wšela- kich kónčin přiwožować. Tu móžemy nimale wo dziwje rěčeć, zo je so wšitko při wulkich wobćežnosćach powójnskeho časa derje přewjedło. Widžomnje jěwi so tu Boža pomoc a pomoc maćerje Božej. Radosć bě ludźi slyšeć, kiž njedźiwajo na swoju nuzu stajnje zaso prajachu: „Róžen- čanskej maćeri Božej mamy a bu- džemy pomhać!“ Jeniče ta žiwa lubosć k maćeri Božej a kruta wěra

**Róženčan swjatnica
bu cyle wupalena
Započatki nowotwara**

Naša znowa natwarjena hnadowna cyrkej

Hlavný voľtar z hľadovnej postavy

do Boha zmôžni v takom krátkom čase swjatnicu w Róženec rjeňšu wobnowić.

Hnydom po wójnje započachmy z natwarom našeje cyrkwy. Hišće w léce 1945 zwotwožowachmy rozpadanki. Wériwi z cyleje wokoliny přichwatawši pomhachu pilnje wotwožować. Twarski zarjad w Kamjencu dowoli nam hnydom našu swjatnicu zaso twarić.

Architekt ing. Józef Vogt ze Směčkec a architekt Handrij Marquart z Lipska skutkowašaj jara wustojnje jako radnikaj a nawodnikaj při twarje. Twarske džělo wukonjachu swědomiče a porjadnje twarscy mišterjo Franc Maršner ze Šerachowa, Jakub Kórjeňk z Worklec a Franc Cymer (Čemjer) z Pančic. Hdyž běchu rozpadanki wotwožene, započachu twarscy mišterjo ze swojimi ludźimi hišće w léce 1945 z přenimi džělami. Česlojo stajachu rósť. Mulerjo wuporjědžowachu cyrkwine murje. Ratarjo z bliska a daloka ze swojimi zapřahami wožachu hoborske mnohoty drjewja do Sernjan na řezak. W nalěcu lěta 1946 pilni česlojo kozoły wotwjazowachu a w oktobru toho lěta móžachmy hižo cyrkej zběhać. Bórže bě tež zyms zmurjowany a třěcha załatowana. Nětko

pak dyrbjachmy třěchu do zymy hišće přikryć, zo by w dešćowym a sněhowym wjedrje nječerpjela, wosebje wjelby. Cyhele w tutym čezkim času dóstać njemóžachmy. Tak wupomhachmy sej nachwilnje ze słomu. Po stach centnarjach darowachu wériwi słomu za Róženčansku cyrkej. Pilne, chwatne a wustojne ruky džělachu wjěle njedžel wěhće a kryjachu třěchu. Přjedy hač přeni sněh padny, bě hľadowna cyrkej přikryta. Bohu džak!

W nastupnym léce 1947 wobnowjachu mulerjo a molerjo Boží dom znutřka. Chwatnje wobmjetowachu murje, a bórže bě swjatnica zaso krasnje wumolowana. Tež wokna a durje mjez tym dóstachmy a zezasadžachmy. Elektro-mištr Franc Münzberg Šerachowski wukonješe wšitke elektriske džěla. Hižo w léce 1947 připrawi 6 wulkich wisatych swěčnikow, škleňanych, kotrež wostara nam wot jeneje firmy z Habrachćic (Ebersbach). Hlavný a pobočnej woľtarjej připrawichmy wšak jenož zwjeršnje. Na dnju 23. nowembra lěta 1947 woswjeći najdosťojniši k biskop dr. Pětr Legge swjatočnje našu hľadownu cyrkej. Nětko móžachmy zaso w našim Božim domje, w swjatnicy maćerje Božeje, Bože

služby wotměwać. Kajki bě to spěšny postup lubosće k našej lubej njebieskej maćeri! — Ale cyrkej njebě hišće dotwarjena! Kelko prócy a džěla dyrbjachmy w naslědných lětach hišće nałożować! Wšitko, jene po druhim, smy zhromadnje wukonjeli.

Zastupiš-li džensa do swjatnicy maćerje Božeje, o, kajka je to radosć, tajki krasny Boží dom!

Předku pozběhuje so cyle moderny woľtar. Naćisk hľadowneho woľtarja poda nam architekt Handrij Marquart z Lipska. Hdyž w nowembu knjez biskop cyrkej woswjeći, bě jenož woľtarne blido (mensa) stajene. Zadni džěl woľtarja bě jenož z drjewja připrawjene wulke slóncó a wosředž njeho steješe hľadowna postawa. W léce 1952, po Bělej njedželi, započachmy nowy woľtar maćerje Božeje twarić a na swjedenju donjebjeswža Maćerje Božeje bě hižo dotwarjeny. Cyly woľtar je z marmorowymi plečicami wusadzany. Woľtarne blido je z Durinského marmora. Zadnja scěna je z južnoněmského (Canstättského) a z italského (z Verony) marmora. Štukaturske džěla zhotowi mištr Hermann Karstädt z Lipska. Hľadowna postawa steji srjedža na jenej podnoze. Wokoło postawy pleče so wobrazowy rózowc, kiž nam najwážniše potajnosće ze žiwjenja najzbožnišeje knježny pokazuje. Tutón rózowc namolowa dr. Jurij Nawroth-Zhorjelski. Wobrazy pokazuja: Swjateje Marije přizjewjenje, wopyt swjateje Marije, jandžela z harfu, Jězusowy narod, předstajenje w templu, jandžela z kadnikom, nadeńženje w templu, kwas w Kanje, jandžela z liliju, zetkanje bolosćiwje maćerje z Jězusom, přichad Ducha Swjateho jandžela z krónu. Tabernakl wudžěla Kurt Bechmann w Lipsku a pozłóci Otto Heibay Drježdžanski. Mjedžany križ na woľtarju a wulke swěčniki zhotowi Lipščan firma Erich Singer.

Nabočnej woľtarjej, kiž dóstachmy w léce 1953, stej poswjećenej, kaž něhdy w starej cyrkwi, swj. Hanje, sobupatronce hľadowneje cyrkwy, a swj. Józefej. Naćisk woľtarkow zhotowi architekt Marquart z Lipska a wobrazy zmolowa dr. J. Nawroth.

Woľtarnišćo bu w léce 1952 z Durinskim skorpinačnatym (mušličkatym) wapnowcom wusadzane.

Lěta 1953 stajichmy kehelki, kotraž su tež z Durinského marmora. Železowe wudebjenki wudžěla Lipščanska firma Bechmann a Jakub Brojer Ralbičanski je rjenje pozłóci. W tym samym léce dósta cyrkej tež swój križowy puć, kotryž je dr. Nawroth Zhorjelski namolowa.

Klětka, kotraž so hišće porjeňši, je dar pobožneje Šerachowskeje swójby. Wona bu w barokowym

štilu w Šerachowje wudželana. Štyri spowědne stoły wudželaštej firmje Scherling a Rosenkranz w Lipsku z furněrowaneho duba.

Lawki přiwjeze w léće 1949 mištr Putzke z Běleje Wody pola Kamjencu. Su z bukového drjewja w barokowym štilu dželane.

Krasne pišćeće, jene z najrjeńšich w dalokej wokolinje, natwarištaj l. 1949 bratraj Jehmlichaj w Drježdžanach. Wone maja tři manuale a 26 klinčacych hłosow (elektriska traktura).

Durje, z wuwzaćom sewjernych a južnych duri, wudžela blidarski mištr Maks Seifert w Kamjencu. Banty duri su drohotnje a wumjelsce z ruku ze železa dželane; zhotowj je wumjelska zamkarnja Hesse a Wiesemann w Kamjencu.

Kapali na sewjernej a južnej stronje wołtarnišća natwarichmy zwonka; přjedy běštej we wołtarnišću. Nabočne spalene chóry znowa njetwarichmy. Pišćelowy chór znowa po naćisku inženěra architekta J. Vogta wutwarichmy.

Cyrkwinsku wěžu počachmy lěta 1948 twarić a lěta 1949 ju dotwarichmy. Dyrbjachmy ju spočatnje z popu pokryć. Hakle nazymu lónšeho lěta zakry ju třěchar Winter ze Šerachowa z blachom. Lětsa so tute dželo z Božej pomocu dokonči.

Wulke wjeselo knježeše, hdyž na swjedženju swj. Pětra a Pawoła lěta 1954 naše nowe zwony dóstachmy a je wysokodostojny biskop Hendrych Wienken woswjeći. Nětko wołaju a stowja wěriwych z bliska a daloka.

Tak žohnowaše Bóh luby Knjez widžomnje wšitke džela na našej hnadownej cyrkwi.

Ličba dobročerjow bě tak wulka, zo je nimale njemóžne so wšitkim wosebje džakować. Maćer Boža Ró-

ženčanska njech mytuje přez swoje zastupnistwo pola Boha kóždu woporniwu a darniwu ruku!

Miłosćiwa, zhladu na nas, maći Boža Róženčanska!

J. W. R.

Putnikowanje młodžiny do Róžanta

Putnikowanje katólskeje młodžiny z cyleje mišnjanskeje diecezy wotmě so lětsa na próstwowej njedželi, 15. meje. Trochu chłódnje, zdžela dešćojte wjedro njeje ani porjad ani zarjadowanja skazyło. Někotři mjenja, zo je so lětsa wjace młodžiny našlo hač loni. To wšak njeje lochko wotwažić, dokelž so lětsa přeni raz wšitko wotmě nic na Hančkej mokrej łuce, ale wonka před lěsom při Pěškećan puću. Idealne wšak by było, hdy by z přestajenjom cyrkwineje murje při cyrkwi samej było dosć městna za tajke wjeiše zarjadowanja.

Hoborski pyšny wołtar, wobdaty wot swjedžeńskich běłych chorho-
wjow z nabožnymi symbolami, běše srjedžišćo, ke kotromž chwatachu syły młodych, postrowiwi hnadowne swjeće w cyrkwi. Na swjedžeńskim městnje měšnik z wótrěrčakom jednotliwe prócesióny a skupiny witaše. Swjedžeńsku Božu mšu, kiž so z dobrym zapozdženjom po přichadže młodžinskih chorhojow (200 do 300) započa, swjećeše z asistencu kk. kapłanow Schillera z Drježdžan a Špitanka z Chrósćić tachantski k. kapitular Palm, zastupnik najd. k. biskopa Hendrycha, kotryž so

hišće na wutrobu lěkuje. Trubjerjo sławného orchestra w Lipsku (Gewandhausorchester) nawodžachu spěwy. Młody lud mócnje spěwaše. K. kapitular w předowanju rozebra hesło dnja.

W připóldnišej přestawce běše składnosć k wosobinskomu čichomu paćerjej w cyrkwi. Cyrkej bě stajnje poľna pobožnych. W 14 h. bě swjedženska hra wo swjatym Benje wot k. fararja Jana Derksena, Drježdžanskeho. W 6 wobrazach ze žiwjenja swj. patróna diecezy předstaji so nam žiwje stary čas a jeho raz, nas džensa powučacy.

Po hraću bě kónčny nyšpor w cyrkwi. K. Pater Pič S. J. Drježdžanski předowaše, dale wuwiwajo hesło dnja: „Ani dzeń bjez marianskeho paćerja, ani tydzeń bjez starosće za blišeho při tebi, ani měsac bjez blida Knjezoweho.“ Z Tedeum a skramentalnym požohnowanjom wuklinča a wuzwoni so derje poradženy zjězd. „Raduj so, njejbjes kralowna,“ nad młodžinu, kotraž čí hoľduje a z tym twojeho bójskeho Syna česći. Žohnuj młody wěriwy lud, jeho wopor a dobru wolu!

JA

Swjata Hana z s. Mariju

Swjaty Józef z Jězusom

Pobočnej wołtarjej